

Osnovni pojmovi

e-nabava

Elektronička javna nabava (e-nabava) sveobuhvatni je naziv za sustav javne nabave koji se temelji na primjeni elektroničkih sredstava komunikacije u postupcima javne nabave i uključuje uvođenje elektroničkih alata kao potpore različitim fazama procesa javne nabave.

U Elektroničkom oglasniku javne nabave RH, e-nabava se sastoji iz dva modula:

- e-dostava
- e-ocjena

e-dostava

Elektronička dostava ponuda, zahtjeva za sudjelovanje, zahtjeva za kvalifikaciju te planova i projekata elektroničkim putem.

Modul e-dostave obuhvaća:

- pripremu postupka (Poziva na nadmetanje) – naručitelji
- mogućnost dostave ponuda elektroničkim putem – ponuditelji
- javno otvaranje ponuda – naručitelji – generiranje Zapisnika o javnom otvaranju ponuda

e-ocjena

Nakon otvaranja ponuda javni naručitelj pregledava i ocjenjuje ponude na temelju uvjeta i zahtjeva iz dokumentacije za nadmetanje.

Modul e-ocjene obuhvaća:

- pregled i ocjena ponuda – generiranje Zapisnika o pregledu i ocjeni ponuda
- odabir ponuditelja – generiranje Odluke o odabiru

Ovlašteni predstavnik

Ovlašteni predstavnici naručitelja su osobe (korisnici) koje su zadužene za provođenje postupka javnog otvaranja ponuda. U postupku e-nabave moraju sudjelovati 2 ovlaštena predstavnika (princip 4 oka) naručitelja. Ovlašteni predstavnici naručitelja dobivaju tzv. privatne ključeve pomoću kojih se pokreće postupak javnog otvaranja ponuda nakon isteka roka za dostavu ponuda.

Za svaki postupak koji koristi e-Dostavu, u pripremi postupka odabiru se ovlašteni predstavnici i, opcionalno, njihovi zamjenici iz organizacije naručitelja. Za ovlaštene predstavnike generiraju se parovi privatnih i javnih ključeva za postupak javne nabave.

4-eyes principle (princip 4 oka)

Princip 4 oka predstavlja mehanizam koji osigurava prisutnost najmanje dvije osobe za pokretanje određene akcije i/ili postupka.

Princip 4 oka primjenjuje se na otvaranju ponuda prilaganjem privatnih ključeva 2 ovlaštena predstavnika.

Zamjenik ovlaštenog predstavnika

Opcionalni korisnici (nije ih obavezno odabrati) koji će aktivno sudjelovati u daljnjim procesima elektroničke javne nabave u slučaju spriječenosti ovlaštenih predstavnika tj. „više sile“. Drugim riječima, odabranim zamjenicima sustav šalje kopije privatnih ključeva koji će kasnije biti korišteni pri otvaranju elektronički dostavljenih ponuda.

Standardizirani troškovnik

U pripremi postupka sa e-Dostavom naručitelji mogu koristiti kreiranjestandardnih troškovnike pri čemu za stavke troškovnika definira:

- Naziv stavke
- Količinu i jedinicu mjere
- Te opcionalno napomenu za ponuditelja

Standardizirani troškovnik se generira iz sustava te sadrži sljedeće elemente:

- Redni broj stavke
- Naziv stavke
- Jedinična cijena (bez PDV-a)
- Stopa PDV-a
- Jedinična cijena (s PDV-om)
- Količina
- Jedinica mjere
- Cijena (bez PDV-a)
- Cijena (s PDV-om)
- Iznos PDV-a
- Proizvođački naziv
- Napomena ponuditelja
- Napomena naručitelja

Nestandardizirani troškovnik

Nestandardni troškovnik se koristi u slučaju kada naručitelj nije u mogućnosti navesti stavke u standardni troškovnik odnosno kada predmet nabave zahtjeva specifičnu razradu stavki troškovnika za unos cijena. U tom slučaju, ponuditelj preuzima i popunjava troškovnik koji je dio dokumentacije za nadmetanje. Prilikom preuzimanja dokumentacije, jedna od datoteka je i troškovnik. Navedeni troškovnik je potrebno lokalno popuniti traženim podacima, te priložiti u sustav kao prilog dokumentu ponude.

Dokumenti ponude

Dokumenti ponude su sastvni dio cjelokupne ponude određenog ponuditelja. Dokumenti ponude najčešće uključuju dokaze sposobnosti, tehnički dio ponude i razne priloge.

Oznaka tajnosti dokumenta

Oznaka tajnosti dokumenta je opcija koju naručitelj može primijeniti na pojedini dokument ponude ukoliko želi navesti da je navedeni dokument tajan tj. nije ga dopušteno predočiti javnosti.

Uvez ponude

Dokument (pdf) koji se generira iz sustava te sadrži sve podatke relevantne za predaju ponude na temelju unesenih informacija i datoteka. Uvezu ponude nije moguće mjenjati sadržaj i strukturu. Uvez ponude sadrži onoliko ponudbenih listova za koliko se grupa predmeta nabave predala ponuda. Uvez ponude sadrži XML vezu na dokumente ponude ukoliko su uploadani kao sastavni dijelovi cjelokupne ponude. Na taj način osigurana je konzistencija i integritet predane ponude.

Uvez ponude se digitalno potpisuje i pohranjuje (uploada) u sustav.

Važno je napomenuti da se u trenutku predaje ponude, uvez ponude kriptira mehanizmom koji je ugrađen u sustav te nije moguće ostvariti uvid u bilo koji element ponude, sve do procesa javnog otvaranja ponuda, gdje se pristigle ponude validiraju te potom pohranjuju u sustav. Drugim rječima, dok nije istekao rok za podnošenje ponude i započelo javno otvaranje, nije moguće dekriptirati odnosno omogućiti uvid u bilo koji dio ponude.

Ponudbeni list

Ponudbeni list je sastavni dio Uveza ponude. Ponudbeni list sadržava podatke o ponuđenim cijenama za pojedini predmet nabave onosno grupe predmeta nabave, podatke o podizvoditeljima te rok valjanosti ponude.

Izmjena/dopuna ponude

Navedeni proces moguće je koristiti sve do definiranog roka za predaju ponuda. Prilikom izmjene/dopune ponude se tehnički poništava prethodno predana ponuda te se predaje nova izmjenjena/dopunjena ponuda koja sadržava izmjenjene/dopunjene podatke.

Učitavanjem i spremanjem novog uveza ponude na sustav naručitelju se šalje nova izmjenjena/dopunjena verzije ponude

Odustajanje od ponude

Odustajanje od ponude podrazumijeva odustajanje od svih grupa predmeta nabave obuhvaćenih u uvezu. Ako se odustaje od jedne grupe predmeta nabave potrebno je provesti postupak „Izmjena/dopuna ponude“ te predati ponudu samo za grupe predmeta nabave za koje se želi predati ponuda.

Verifikacija i validacija elektronički dostavljenih ponuda

Validacija elektronički dostavljenih ponuda je proces koji provjerava da li je ponuda digitalno potpisana dok je verifikacija proces koji provjerava da li je digitalni potpis kojim je ponuda potpisana vjerodostojan tj. valjan.

Izjavljena žalba na dokumentaciju

Ako je u tijeku postupka javne nabave u kojemu je dopuštena e-nabava, izjavljena žalba na dokumentaciju, ponude koje su do roka izjave žalbe dostavljene elektroničkim putem postaju nevažeće i brišu se iz sustava. Ako dođe do nastavka postupka, ponuditelj je dužan dostaviti novu ponudu elektroničkim putem.

Funkcija javnog i privatnog ključa

Prilikom pripreme e-dostave sustav kreira dva ključa: javni i privatni.

Javni i privatni ključevi omogućuju ovlaštenim predstavnicima naručitelja i njihovim zamjenicima otvaranje i raspakiravanje pristiglih ponuda.

Podaci se enkriptiraju javnim ključem a dekripcija se obavlja korištenjem pripadajućeg privatnog ključa.

Javni ključ

Javni ključ je sklop nasumično računalno generiranih brojeva i slova (šifra), koji je vidljiv na sučelju sustava za ovlaštene predstavnike naručitelja i njihove zamjenike.

Privatni ključ

Privatni ključ je datoteka koja se generira iz sustava i šalje se odabranim ovlaštenim predstavnicima i zamjenicima ovlaštenih predstavnika na e-mail adresu evidentiranu u korisničkim pristupnim podacima. Privatni ključ nije javno dostupan već je isključivo dostupan pojedincu.

Mehanizmi kriptiranja

Enkripcija je proces transformacije informacija korištenjem algoritama na način da učini informaciju / dokument nečitljivim bilo kojem subjektu osim onom koji posjeduje specifičan ključ. Rezultat procesa je enkriptirana informacija odnosno dokument.

Dekripcija predstavlja suprotan proces od enkripcije – proces transformacije informacija (dokumenata) iz nečitljivog u čitljivu, originalnu informaciju – dokument, korištenjem predefiniranog algoritma i odgovarajućeg ključa.

U e-dostavi koristi se hibridni kriptosustav koji koristi simetričnu i asimetričnu kriptografsku metodu:

- Simetričnu kriptografiju za enkripciju dokumenata
- Asimetričnu kriptografiju za enkripciju/dekripciju ključa koji se koristi za simetričnu enkripciju/dekripciju

Asimetrična kriptografija

Asimetrična kriptografija je kriptografski sustav koji zahtjeva par ključeva za procese enkripcije i dekripcije :

- Privatni ključ (dostupan na pojedincu)
- Javni ključ (dostupan bilo kojoj zainteresiranoj strani)

Par ključeva ima svojstvo da ako jedan ključ iz para kriptira poruku, tada isključivo drugi ključ iz para može dekriptirati poruku. U procesu e-dostave kriptiranje se obavlja javnim ključevima ovlaštenih predstavnika (dvostruko kriptiranje), a dekriptiranje privatnim ključevima ovlaštenih predstavnika.

Simetrična kriptografija

Simetrična kriptografija je kriptografski sustav koji omogućava procese enkripcije/dekripcije informacija dokumenata korištenjem jednog te istog ključa za oba procesa.

Digitalni certifikat

Digitalni certifikat je skup podataka u elektroničkom obliku koji predstavlja elektronički identitet u raznim elektroničkim interakcijama te sigurnu i povjerljivu komunikaciju internetom. Digitalnim certifikatom dokazujete svojim prijateljima, poslovnim partnerima i suradnicima te izravno povezanim servisima (*on-line*) da je elektronička informacija koju su zaprimili od vas autentična.

Napredni elektronički potpis

Digitalni potpis predstavlja elektronički oblik garancije da pojedini subjekt prihvaća sadržaj poruke i garantira njegovu ispravnost.

Hash – algoritam sažimanja

Hash funkcija je jednosmjerna transformacija koja od ulaza varijabilne veličine kreira znakovni niz fiksne dužine.

Hash algoritam predstavlja vrstu algoritma koja izvršava funkciju preslikavanja velikog skupa podataka u manji skup podataka (tzv. hash ili sažetak).

Vremenski žig (Time stamp)

Vremenski žig je elektronički potpisana potvrda izdavatelja koja potvrđuje sadržaj podataka na koje se odnosi u navedenom vremenu.

Vremenski žig predstavlja skup informacija o vremenu njegovog apliciranja na pojedini dokument. Stavljanje vremenskog žiga izvodi se kod Fine, kao Time Stamp Authority (TSA) koja je pružatelj usluge.

ZAKON O ELEKTRONIČKOM POTPISU

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_01_10_242.html

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ELEKTRONIČKOM POTPISU

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_07_80_2604.html

FINA e-poslovanje

<http://www.fina.hr/Default.aspx?sec=940>